

MAGYARI

Diszter 1-2. BUDAPEST.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLO NYOMDA R.-T.
Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

II. Károly király nagy beszédet mondott a tengerészeti ünnepeken

Constantából jelentik: A román tengerészet nagy ünnepet ült, patrónusának napját s ebből az alkalomból fényes ünnepek zajlottak le a kikötőkben. A constantai ünnepeken megjelent Ófelsége II. Károly király és a kormány több tagja.

Az uralkodó reggel kilenc órakor érkezett Constantába. A kikötőben Calinescu miniszterelnök, Teodorescu tábornok tengerészeti és légügyi miniszter, Popescu királyi helytartó, Barnameanu viceadmirális és Cristescu tábornok-prefektus fogadták. Nicolau tábornok, Constanta polgármestere kenyeret és söt nyújtott át az uralkodónak. A király és kísérete ezután a *Lucafarul* yacht fedélzetére szállott fel. Mihály nagyvajda trónörökös pedig a tengeri erők parancsnokának kíséretében a *Mária királyné* torpedórombolóra ment és itt történt meg Mihály nagyvajda trónörökösnek a tengerésztisztek közé való felvétele.

A *Lucafarul* hajón Cipron püspök istenfiszteleket celebrált a háborúban elesett tengerészek emlékére. Felolvasták a tengerészet hősi halottainak névsorát, emlékükre virágkoszorút dobtak a tengerbe és a jelenlevők kegyeletes hallgatással adóztak emléküiknek. Ebben a pillanatban repülőgépraj haladt el a hajók fölött és hatalmas virágkoszorúkat dobott a hajók által formált négyoszlopba.

Ófelsége a király ezután kiosztotta a kitüntetések az arra érdemes tengerészek között.

Az ünnepek befejeztével ebéd volt a *Basarabia* hajó fedélzetén.

Ez alkalommal a király a következő beszédet mondotta:

„Miniszter ur, Szeretett bajtársak!

Senki előtt sem titok az a szeretet, amelylyel tengerészetünk iránt viseltetem s ezt a szeretetet ebben az évben még jobban hangsúlyozni akartam szeretett fiamnak a királyi tengerészet tisztjei közé való beírásával. Ahogy a miniszter úr nagyon jól mondta, az elmúlt év eredményes volt tengerészetünk számára, igazi előrehaladást jelentett úgy anyagi, mint erkölcsi szempontból. Felfogásunk abban az eszmében gyökerezik, hogy a tengerészet nem játék, hanem elsőrangú eszköze szervezetségünk megnyilvánulásának mint nemzetvédelmi szempontból, mint külkereskedelmünk kiterjesztése szempontjából. Az elmúlt évben beszéltem a tengerészet önfeláldozó lelkületéről s ez a mai napon még inkább kiteljesedett. A Mircea nevű új iskolahajó érkezésekor remélem, hogy a román tengerészek hitét felfokozza a tengerészek képességeit teljessé teszi. Mind többet hajóznak, — mondhatni az egész világon, az erő és képesség megnövekedése még hatalmasabb lesz. A nemzetvédelem szempontjából a tengerészet felszerelésére tett erőfeszítések mutatják, hogy az ország vezetői elhatározták a tengerészet megerősítését, amennyire eszközeink engedik a tengerészet nagy testvére, a szárazföldi hadsereg fejlesztése mellett. A nemzetvédelem háromszo-

ros egységben álló eleme, a szárazföldi haderő, a tengerészet és a légvédelem tudatában vannak annak, hogy a felelőség nagy napján teljes lelkükkel ott lesznek a kötelességteljesítésnél. A multak példája, azoké, akikről ma megemlékeztünk, ennek a lelkületnek kez-

sége és biztatás a határok minden védője előtt.”

„A határoknak ez a védelme, amely acélhit legyen minden román lelkében s nemcsak azokéban, akik katonai egyenruhát hordanak, az összes románok lelkének megingathatatlan szikláját képezze. Az a meggyőződés, hogy ami román, azt nem adjuk oda és ami a miénk, azt megvédelmezzük. Ha valaki a békét szereti, tudnia kell, hogy az egyszer megvont határaink nem változhatnak meg a világhatalmak veszedelme nélkül. Tudom, hogy ez az összes

igazi hazafiak hite, mindazoké, akik természetes határaink között laknak. Tudom, hogy a tengerészeink hite, akik a fenyegetés pillanatában meg fogják tenni kötelességüket, abban a meggyőződésben, hogy határainkat védve, az emberi civilizációt védik. Ezzel a gondolattal hajlok meg azok emléke előtt, akik életüket adták nemzetünk dicsőségéért és jövőjéért s poharamat azokra emelem, akik holnap, ha szükség lesz, védelmezni fogják azt s ha nem lesz erre szükség, mindig meg tudják őrizni büszkén a román lobogó tekintélyét. Eljen a királyi tengerészet!”

A jelenlevők szünni nem akaró éljenzéssel fogadták Ófelsége, a király beszédét.

Délután az uralkodó, a miniszterelnök, a tengerészeti és hadseregfejlesztési miniszter Tasulba utaztak és résztvettek az új kikötő alapkövetélteli ünnepségén. Az alapító okmányt maga II. Károly király helyezte el.

Az okmány szövege a következő:

Mi, II. Károly, Isten kegyelméből és a nemzet akaratából Románia királya, a megváltás 1939-ik éve augusztus hónapjának tizenötödik napján Mihály, Alba-Iulia nagyvadjája, Románia trónörököse, az állam méltóságai, Armand Calinescu miniszterelnök, Paul Teodorescu tábornok, tengerészeti és légügyi miniszter jelenlétében elhelyeztük annak a gátnak alapkövét, amely megvédi a tenger hullámainál Tasaul kikötőt, ahol védelmet találunk úgy királyi haditengerészetünk, mint a kereskedelmi tengerészet hajói is. Ez a fontos munka, amelyet román mérnökök végeznek a kikötők és a vízi közlekedés igazgatósága vezetése alatt, minél előbb járuljon hozzá drága tengerészetünk fejlődéséhez.”

A constantai ünnepeken a kormány tagjai közül még résztvettek Mitita Constantinescu, Grigore Gafencu, Corneteanu, Silviu Dragomir, N. Zigre, I. Bujoiu, Tileanu, Sidorovici, V. Toni, Nae Popescu, Ion Marin Sadoveanu és M. Serban.

Királyi rendelettel több csikmegyei erdőt és legelőt nemzetvédelmi szempontból védettterületnek nyilvánítottak

Bucurestiből jelentik: A *Monitorul Oficial* most megjelent 186. száma királyi rendeletet közöl, amely bizonyos csikmegyei erdők s területek nemzetvédelmi szempontból szükséges védelmét tartalmazza. A két szakaszos királyi rendelet szövege a következő:

I. Jóváhagyjuk és jelen törvény rendelkezései alá helyezzük a nemzetvédelmi szempontból védendőnek nyilvánított

a) összes az erdészeti technikai tanács jelentésében G. és D. csoportba osztott és 1—10. közötti pontokban felsorolt csikmegyei erdőket, magánterületeket, befásított legelőket egész területükben és jelenlegi kiterjedésükben, tekintet nélkül a tulajdonjog természetére, vala-

mint bármely más erdőt és befásított legelőket, amelyek a mellékelt kimutatásokban szerepelnek ugyan, de amelyek nemzetvédelmi szempontból szükségeseknek látszanak.

b) A csikvidéki bizottság jegyzőkönyveiben A. és B. csoportba foglalt mindazon területeket, amelyeknek befásítása, vagy a befásítás kiegészítése nemzetvédelmi szempontból szükségesnek látszik.

II. Miniszterünk, a földművelés és birtokügyi államtitkár kapott megbízást jelen rendeletünk végrehajtására.”

A rendelet törvényt Ófelsége, II. Károly király írta alá és Corneteanu földművelésügyi miniszter ellenjegyezte.

Burckhardt professzor, a genfi Népszövetség danzigi főbiztosa jelentést tett az angol kormányának Hitler birodalmi vezérrel folytatott tárgyalásáról

A danzigi szenátus elnökével és a danzigi lengyel főbiztossal is közölte tárgyalásai eredményét. — Burckhardtnak a Népszövetségtől volt megbízatása a tárgyalásokra. A berchtesgadeni megbeszélések további fejleményei

Danzigból jelentik: A Havas-sajtóiroda közli, hogy Burckhardt professzor, a genfi Népszövetség danzigi főbiztosa Berchtesgadenben elvégezvén Hitler birodalmi vezérrel való tanácskozását, Genfbe tért vissza, majd innen Danzigba utazott. Danzigban fogadta Geiser szenátusi elnököt és Chodacký lengyel főbiztost, kiket tájékoztató berchtesgadeni megbeszélései eredményéről. A danzigi hármastanácskozás további elhatározásairól eddig még nem lehetett egyéb értesülést szerezni.

Londonból jelentik: Burckhardt professzor az angol kormányának is jelentést küldött eljárásáról. A Havas-ügynökség tudósítójának az angol kormány körében kijelentették, hogy az angol kormány előre nem tudott Burckhardt népszövetségi főbiztos szándékáról, se valami javaslat tőle, vagy mástól nem érkezett az angol kormányhoz a danzigi kérdés megoldására. Egyébként Burckhardtnak a Népszövetségtől megbízatása van arra, hogy a danzigi kérdésben tárgyalásokat folytasson. Az angol kormánykörökben hivatalosan arról sem tudnak, hogy Burckhardt Londonba készülne.

Varsóból jelentik: A Havas-ügynökség közlése szerint Burckhardt népszövetségi főbiztos a lengyel kormánnyal előre nem közölte, hogy Hitler birodalmi vezérhez szándékozik utazni. Utólag sem adott Burckhardtnak semmi tájékoztatást a lengyel kormánynak berchtesgadeni tanácskozásai eredményéről.

Az angol kormány örülne, ha elfogadható terv alakulna ki.

Londonból jelentik: A Times szerint az angol kormány csak örülne, ha olyan terv alakulna ki, mely Lengyelország számára is elfogadható s mely a helyzet békés megoldását jelenti. Ha azonban Lengyelországnak védekeznie kellene az egyoldalú erőszakos beavatkozás ellen, úgy Anglia azonnal segítségére siet. A Times egyúttal határozottan cáfolja, hogy Lengyelország Olaszországot közvetítésre kérte volna. Ellenkezőleg: Olaszország ajánlotta fel közvetítő szolgálatait, mire a lengyel kormány azt válaszolta, hogy a Rydz-Smigly tábornagy és Beck külügyminiszter kijelentései jelzik az ő álláspontját.

A Manchester Guardian (a nehézipar lapja), nem hisz a nemzetközi feszültség enyhülésében, a Daily Express (Halifax külügyminiszterhez közelálló lap) viszont hisz a tárgyalások útján való megengedés lehetőségében. A News Chronicle (szélső baloldali lap) gyanúját fejezi ki, hogy a tengelyhatalmak mostani mérséklését Berlinből sugalmazták s az csak olyan taktika, amely visszahúzódik, hogy ezzel a mozdulattal megkönnyítse a végső támadást.

A francia külügyminiszter hosszasan tárgyalt a lengyel nagykövettel.

Párizsból jelentik: Bonnet francia külügyminiszter kedden fogadta a lengyel nagykövetet és hosszabb megbeszélést folytatott vele.

Burckhardt főbiztos tájékoztató közlést adott németországi utjáról s a Danzig és Lengyelország képviselője között várható találkozásról.

Danzigból jelentik: Burckhardt népszövetségi főbiztos Berchtesgadenből visszatérve kedden a külföldi sajtó képviselőihez a következő írásbeli nyilatkozatot juttatta el:

— Nem voltam Genfben és nem folytattam

megbeszélést a Népszövetség főtitkárával. Londonba sem szándékszem menni. Rövid utazást tettem Németországban és alkalmam volt rövid eszmecsereket folytatni egyes, Danzigra vonatkozó kérdésekről.

A németországi utjának eredményére vo-

A franciák értesülése szerint XII. Pius pápa békeakciója áll az öthatalmi értekezlet terve mögött

Párizsból jelentik: A francia hivatalos körökben hangoztatják, hogy a német-olasz salzburgi tárgyalásokról eddig megjelent sajtóhírek általánosságban mozgóak és gyakran egymásnak ellent is mondanak s így azokból a helyzetre nézve nem lehet pontos következtetést levonni. Maga a salzburgi találkozó a tengelyhatalmak közötti összefüggés természetes megnyilvánulása. Hogy ottan Danzigra vonatkozólag nemzetközi értekezletet terveztek, arról a francia hivatalos körök még semmi értesítést nem kaptak. Azonban alaposan feltehetőnek tartják, hogy a tengelyhatalmak valami szélesebb alapot keresnek a danzigi kérdés kiegyenlítésére.

A keddi esti francia sajtó úgy látja, hogy Olaszország diplomáciai téren teljes mértékben támogatja a német törekvéseket, de egyúttal mindent elkövet, hogy a danzigi kérdésből háború ne legyen. A Paris Midi úgy tudja, hogy Mussolini közelebbről felhívást intéz a világ közvéleményéhez. A felhívásban kifejti, hogy

natkozó kérdésekre Burckhardt csak annyit válaszolt, hogy nem mond le a békés megoldás reményéről és nem tartja kizártnak, hogy Chodacký lengyel főbiztos és Greisen, danzigi kormányelnök szerdán elsősorban tanácskozni fog bizonyos Danzigot illető kérdésekről.

Beck lengyel külügyminiszter nem adott Burckhardtnak megbízást.

Varsóból jelentik: Hivatalos helyen a leghatározottabban cáfolják azt az elterjedt hírt, hogy Burckhardt népszövetségi főbiztos Berchtesgadenben a Beck lengyel külügyminiszter megbízásából nyújtott volna át megoldási tervet.

Lengyelbarát tüntetés a francia fővárosban.

Párizsból jelentik: Kedden francia-lengyel baráti tüntetést rendeztek a francia fővárosban. A tüntetésben résztvettek a Franciaországban élő lengyel frontarcok is. A közel huszezer lengyel frontarcos képviselőjében egy küldöttség lángot gyújtott a francia Névtelen Katona sírján. A volt lengyel katonák felvonultak a Champs Elysées, ahol a tömeg lelkesen ünnepelte a lengyel-francia barátságot.

a tengelyhatalmak és Japán a maguk nagyobb népesedése folytán nem mondhatnák le területi és különösen gyarmati igényeik érvényesítéséről. Az Intransigeant arról tud, hogy az öthatalmi értekezlet terve összefüggésben van XII. Pius pápa békeakciójával. A Szentatya enciklikája békeszózat lesz a világhoz, s ennek alapján a Vatikán fogja kezdeményezni a szembenálló hatalmi szövetségek értekezletre való összejövetelét. A Temps nagy fenntartással fogadja az öthatalmi értekezlet salzburgi tervezéséről szóló híreket. De azt is mondja, hogy nem lehet kizártnak tekinteni ilyen tervek mozgásba indítását. Annakidején Mussolini kezdeményezte az angol-francia-német-olasz közös tanácskozási eljárást tervét is. Ez a négyhatalmi értekezlet gondolata újul meg most, még pedig a helyzetből folyó kiegészítődéssel, mikor az öthatalmi értekezlet terve került felszínre. Valószínűnek vehető, hogy ez a terv is Rómából indult ki.

Halifax angol külügyminiszter áttanulmányozta a népszövetségi főbiztos tervezetét Danzig ügye rendezéséről

Jelentést tett róla Chamberlain miniszterelnöknek

Londonból jelentik: Az angol kormány kedden kapta meg azokat a javaslatokat, amelyeket Burckhardt népszövetségi főbiztos dolgozott ki a danzigi kérdés rendezésére. Halifax külügyminiszter kedden hosszabb ideig tanulmányozta ezeket a javaslatokat. Az angol külügyminiszter azután jelentést tett Chamberlainnek, aki tudvalevően vidéken tölti nyári pihenőjét. Az angol külügyminiszter szerdán ismét elhagyta Londont és Yorkshire-be utazott, hogy folytassa nyári szabadságát.

Mussolini szerepe a legújabb helyzetben egy román vezető lap véleménye szerint.

A Curentulban Pamfil Seicariu a következőket írja a danzigi kérdéssel kapcsolatban „Mussolini szerepe” címmel:

Kétségtelen, hogy nem lesz háború. Danzig nem fog általános felfordulást előidézni. És ebben Itália hatalmas fékezőnek látszik. Biztos, hogy megengedés fog bekövetkezni, esetleg már Lengyelország meghizottja és a szabad város szenátusának elnöke közt folyó tárgyalások eredményeként. De ha feltesszük, hogy ehhez a megengedéshez hozzájárul a Birodalom s ha Danzig nem lesz többé vita tárgya, a béke még mindig ingadozó marad. Viszont egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a felelősség hordozói nem néznek a háború lehetőségével szembe ugyanolyan könnyelműen, mint ezt 1914-ben tették. Valami félelem észlelhető: mindenki hajlandó bizonyos áldozatokra, csak hogy legalább elhalasszák a vérontást. És a felelősség-

értetnek épp ez a drámai jelenléte alkotja a megértés lehetőségében való bizakodás alapját.

Nem értékelhetjük fel eléggé, mekkora szerepe lehet ennek a felelősségértetnek a törekvések mérséklésében, az éredek amaz egyensúlyának a megteremtésében, amely hivatva van tartóssá tenni a békét és megfelelővé a kontinens megkínzott népei számára.

Ha valóban béketervek foglalkoztatják a felelős tényezőket, azok nemcsak Mussolini merész akaratát tételezik fel, hanem egyúttal tárgyalási alapot is megkívánnak a német és olasz ipar normális táplálásának a lehetőségeire vonatkozólag. Ha ugyanis Németországban és Olaszországban megszűnt a munkanélküliség, ez az iparnak a hadfelszerelési versengés folytán bekövetkezett felfejlesztésére vezethető vissza. Könnyű békéről beszélni, de a megnyugvának első feltétele a német és olasz gazdasági helyzet normalizálása. Bátran le kell mondani az álokoskodásokról és nyíltan és egészségesen fel kell ismerni az okokat, amelyek a háború rémlátását állandósítják a népek lelkében. Az értekezlet eszméje, Anglia, Franciaország, Németország, Olaszország és Lengyelország részvételével a danzigi kérdés felszámolása céljából, bevezetésül szolgálhatna mindama gazdasági és politikai kérdések nagy összességének rendezésére, amelyek ma fenyegetik a békét.

Mussolinira vár a szerep, hogy a lelkek megbékéltetésének kezdeményezését kezébe vegye. És meg vagyunk győződve, hogy meg fog kezdődni Európa megmentése a háború mérgétől és a béke igazi elemeinek megvitatásával legyőzik a háború rémét.

Egy év távlatából...

Európa válságos napjai 1938 őszén

A godesbergi találkozó. — Hitler és Chamberlain levélváltása. — A müncheni megállapodás

Ma, amikor a nemzetközi helyzet hasonlóképpen telve van feszültséggel, nem lehet érdektelen, rövid visszpillantást vetni az egy év előtti izgalmas napokra, amelyeket a történelem bizonyára „az 1938 évi szeptemberi válság” gyűjtőnév alatt fog feljegyezni. Most jelent meg az első könyv ezekről a történelmi napokról. Szerzője Alfred Ingemar Berndt, aki a szeptembri válság idején a német birodalmi sajtófőnök helyettese volt.

Berndt, miután fölvezetja az általános politikai eseményeket, megállapítja könyvében, hogy a cseh kérdés tulajdonképpen Hitler február 20-iki beszédével került az európai politika napirendjére. Azóta mindenki tudta, hogy a csehszlovák kérdés megoldása lesz az 1938-ik esztendő nagy eseménye. A szerző azt írja, hogy a május 21-iki mozgósítás volt Benes tragikus tévedése. Ezzel vágta el a kérdés békés megoldásának minden lehetőségét.

A feltűnést keltő könyv másik érdekes megállapítása, hogy a müncheni találkozót nem annyira angol, mint inkább francia részről szorgalmazták.

Daladier francia miniszterelnök szeptember 13-án telefonbeszélgetést folytatott Chamberlainnal és kérte őt, hogy kísérelje meg a közvetítést Berlin és Prága között. A következő napon érkezett Hitlerhez Chamberlain javaslata, mely szerint az angol miniszterelnök kész repülőgépen a vezérhez és kancellárhoz utazni, hogy személyes megbeszélés keretében döntsenek Csehszlovákia sorsa felett.

A továbbiakban azt írja Berndt, hogy Runciman állásfoglalása elhatározó befolyással volt az angol kormányra. Runciman ugyanis csehszlovákiai látogatása után megállapította, hogy a szudéta-németeknek a birodalomhoz csatolása természetes fejlődés következménye. Bár maguk a mérsékeltbb szudéta-német politikuskok még eleinte hittek abban, hogy a kérdést a csehszlovák állam határain belül is meg lehet oldani. Runciman azonban kezdettől fogva érezte, hogy hasonló megoldás csak átmeneti jelleggel bírna. S ha már ugis területátengedésre kerül sor, történjék az meg azonnal. Egyidejűleg azt is megállapította Runciman, hogy a prágai kormányban egyáltalában nincs komoly szándékában a szudéta-németiség, mint népcsoport követeléseinek a csehszlovák állam keretén belül való teljesítése.

Egy héttel Hitler nürnbergi beszéde után Prágában előterjesztették az angol-francia javaslatot, amely szerint az események már annyira előrehaladtak, hogy a tulnyomóan szudéta-németek által lakott területek nem maradhatnak többé a csehszlovák állam határain belül anélkül, hogy az európai béke és maga a csehszlovák állam léte is komoly veszélybe kerüljön. Az angol-francia jegyzék felszólította a prágai kormányt, hogy mindazokat a területeket, amelyeknek lakossága több, mint 50 százalékban német, azonnal engedje át és egyezzen bele a lakosságcserebe. Ennek a tervnek alapján Hodzsának személyesen kellett volna a tárgyalásokat Hitlerrel fölvennie. Prága állásfoglalása azonban az angol-francia jegyzékkel kapcsolatban kitérő volt. Benes megkísérelte, hogy Stalint beavatkozássra bírja. A Hradsinban élesen kitértek Chamberlain és Daladier kívánságával szemben és ennek során olyan drasztikus kifejezéseket hasz-

náltak, hogy a hivatalnokok előnyösebbnek látták a tanácskozási teremt menekülésszerű elhagyását.

Szerdán éjszaka 2 órakor az angol és francia nagykövét megjelent a prágai várban, hogy megtudja Benes végső terminusát a jegyzékre adandó válasz tekintetében. Végre, szeptember 21-én, délután 5 órakor befutott a Hodzsakormány válasza, mely az angol-francia javaslat feltétel nélküli elfogadását tartalmazta. Azt hitte mindenki, hogy ezzel a válság elmúlt.

Tévedtek. A feszültség még inkább növekedett.

Chamberlain szeptember 22-én Godesbergbe utazott, hogy Hitlerrel másodszor is megbeszélést folytasson. Chamberlain helyzete rendkívül nehéz volt, mert az angol közvéleményt időközben Csehszlovákia oldalára hangolták. Benes hinni kezdett abban, hogy visszavonhatja a szudéta-német területek átadására vonatkozó korábbi hozzájárulását és újra bevonultatta a cseh katonaságot a szudéta földre. Ennek következtében Godesbergben újabb feszültség támadt, amit az is növelt, hogy Chamberlain a Hitlerrel megkezdett szóbeli megbeszélést félbeszakította és levelet intézett Hitlerhez. A birodalmi vezér és kancellár azonnal válaszolt erre a levélre, mire Chamberlain egy második levelet is küldött Hitlernek.

Berndt mindkét levél tartalmát nyilvánosságra hozza könyvében. Az első Chamberlain-levél áttekintést ad az eddigi tárgyalások menetéről és megállapítja, hogy a német és angol felfogás hol találkozik és hol tér el egymástól. A legnagyobb nehézséget ő abban látja, hogy Németország az átengedendő és a vitás területek azonnali német katonai megszállását kívánja.

— Azt hiszem, — írja levélében Chamberlain — Ön nem fontolta meg, milyen lehetetlenség számomra egy olyan javaslat támogatása, amely az én hazám, valamint Franciaország megítélése szerint, de az egész világ közvéleménye szerint is, ellentétben áll azokkal az alaptételekkel, amelyeket már elfogadtunk. Biztos vagyok benne, hogy az a kísérlet, hogy a német csapatok olyan területeket is megszálljanak, amelyeknek csak későbbi határrendezés folytán kellene a Német Birodalomba bekebelezetniök, a világ előtt fölösleges katonai demonstrációnak tűnnék fel. Amennyiben a német csapatok az Ön javaslatának megfelelően a bevonulást megkezdik, a csehszlovák kormány számára nem marad más hátra, minthogy parancsot adjon az ellenállásra. Ez azonban egyértelmű lenne ama alapoknak a megsemmisítésével, amelyekben mi egy héttel ezelőtt megállapodtunk és amelyeknek célja a békés megoldás volt.

Chamberlain levele a továbbiakban azt a kompromisszumos javaslatot terjeszti elő, hogy átmeneti időre a rendfenntartást a szudéta-németek maguk lássák el saját területükön.

Itt azonban végeredményben csak a módszer tekintetében állt fenn ellentét. De vajjon miért mennének az angolok csupán módszerek miatt háborúba? Ez elképzelhetetlennek látszott, tehát ennek megfelelően Hitler válasza hajthatatlan volt. Ezt írta Chamberlainnek:

— Ami engem érdekel, az nem annak az alapelveknek az elismerése, hogy ezeknek a területeknek Németországhoz kell tartozniuk, hanem kizárólag annak a meggyőződésnek a megvalósítása, hogy a cseh kényuralom szerencsétlen áldozatainak a szenvedéseit meg kell rövidíteni, ahogyan azt egy nagyhatalom méltósága megköveteli. Nem vagyok hajlandó arra, hogy e területnek, — mely a népakarat döntése és a cseh kormány elismerése szerint is Németországhoz tartozik, — a lakosságát a Birodalom védelme nélkül hagyjam.

Amikor Chamberlain éjszaka háromnegyed 11 órakor búcsúlátogatáson jelent meg Hitlernél s a vendégek a Dreesen-szálló előcsarnokában tartózkodtak, Berndt berlini irodájából jelentés futott

be. Berlinben ugyanis hallgatták a prágai rádió-állomás adását, mely Benes mozgósítási parancsát jelentette be. Német felfogás szerint Benesnek ez a lépése megerősítette Hitler álláspontját, úgy, hogy az angol kompromisszum elfogadásának minden lehetőségé semmivé vált.

Szeptember 23-ikán és 24-én újabb angol-francia megbeszélések következtek. Daladier miniszterelnök, Bonnet külügyminiszter és Gamelin vezérkari főnök Londonba repült s ott új közpölpést határoztak el. Sir Horace Wilson vitte Chamberlain személyes üzenetét Hitlernek; ez közvetlen német-cseh megbeszéléseket javasolt, szükség esetén angol részvétellel. Ugyanezen a napon mondotta el Hitler a Sportpalotában sorsdöntőnek szánt beszédét, melyben határozottan kinyilatkoztatta, hogy Németország el van szánva: Benesnek választania kell. Erre következett az angol hajóhad mozgósítása és Hitler üzenete Rooseveltnek, amelyben kereken elutasítja Amerika beavatkozását.

A nemzetközi sajtó nyíltan háborúról beszélt és úgy állította be a dolgokat, hogy Hitler Godesbergben újabb területi követeléseket emelt. Itt avatkozott be ismét Franciaország, amikor Bonnet nyíltan kijelentette, hogy Godesbergben semmiféle új területi követelés nem került szóba s hogy csak a szudéta-német területek átengedésének módja tekintetében álltak fenn ellentétek.

Szeptember 27-én Hitler közölte az angol követtel, hogy Németország megteszi a már bejelentett lépéseket, ha szeptember 28-án délután 2 óráig megfelelő választ nem kap Prágától. Ebben az órában kellett volna azután a német mozgósításnak bekövetkeznie. Ehelyett szedára virradó éjszaka bekövetkezett a harmadik francia lépés. Bonnet kérte az angol kormányt, hogy római követe útján Mussolinin keresztül kérje fel. Szerdán délelőtt 11 órakor lord Perth angol követ érintkezésbe lépett Ciano külügyminiszterrel, aki azonnal Mussolinihez sietett. Mussolini, Olaszország berlini követe útján felkérte Hitlert, hogy a hadműveletek megkezdését 24 órával halassa el. Amint Hitler ezt az ajánlatot elfogadta, lord Perth ismét megjelent a Chigi-palotában és egy négyhatalmi értekezlet tervét hozta magával. Pénteken, szeptember 30-án, éjszaka egy órakor aláírták a megállapodást, melynek első mondata így hangzott:

— A területek átadása október 1-én kezdődik...

Ma ismét egy látszólag megoldhatatlan probléma útvesztőjében vergődik a világ.

A danzigi kérdés vérvörös kérdőjelként húzódik a riadt tekintetek előtt.

A diplomaták sürgés-forgása, jövés-menése — a vilárelőtti csendhez hasonló mozdulatlanúság után — ismét megindult.

A világ Hitler tannenbergi beszédét várja. És minden ajakon ott lebeg a kérdés: Mit hoz a holnap? Háborút, vagy békés kibontakozást?

Kacagj, Bajazzó!

Húsz éve halt meg Ruggiero Leoncavallo

Szomorú évfordulója van az olasz zenei világnak: húsz éve, hogy meghalt Ruggiero Leoncavallo, a „Bajazzók” világhírné komponistája.

Leoncavallo nápolyi volt, szülővárosában végezte zenei tanulmányait is, mint Lauro Rossi tanítványa. Csak hosszas küzdelem és sok balsiker után tűnt fel a „Bajazzók”-kal. További műve, a „Chatterton”, a „Medici”, a „Bohémek”, (amely Murger regényét viszi színpadra, akár csak Puccini „Bohémélete”), továbbá a „Zaza” nem arattak igazi sikert. Nem maradt műsoron „Berlinc Roland” című műve sem, amelyet II. Vilmos német császár megbízásából írt.

Leoncavallo és Puccini jó barátok voltak egész addig, amíg Leoncavallo meg nem tudta, hogy a barátja is Murger regényéből ír operát. Akkor örökre elvált a két muzsikustól.

A kövér, nagybajuszú Leoncavallo Budapestén is járt és elragadtatással nyilatkozott az Operaház „Bajazzók” előadásáról. Ez a műve ma is egyik legkedveltebb műsordarabja a világ valamennyi dalszínházának, mint az olasz verizmus legkimagaslóbb alkotása, a „Parasztecsülei” mellett.

Müller Lajos S. J. művei:

Müller: Szent bilincsek	55 lei
„ Szerecsétek egymást	33 „
„ A kereszt iskolája	90 „
„ A kereszt diadala	144 „
„ Harnatozzatok egek	130 „
„ Jertek, imádjuk	42 „
„ Legyetek tökéletek (II. k.)	35 „
„ Ima és hivatás	15 „

KORDA R. T. KIADÁSA

Szigorúan megbüntetik azokat a behívottakat, akik nem jelentkeznek a fegyvergyakorlatokon

Bucurestiből jelentik: A vezérkar újabb közfelményt bocsátott ki a lapok útján, hogy az augusztus 15-re gyakorlatra behívottak annál is inkább jelentkezzenek csapattesteiknél haladék nélkül, mert a mulasztásban vétkezők találtak a katonai törvény idevonatkozó paragrafusai alapján igen szigorúan fogják megbüntetni.

A nagyvezérkar rendelkezései a bevonulásokról

Bucurestiből jelentik: A nagyvezérkar legújabb rendeletében a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

4. számú közlemény. 1939 augusztus 17-én jelentkezniük kell mindazoknak a tiszteknek, al-tiszteknek és legénység állományhoz tartozó embereknek, akik a repülőgépek elleni védelmi oktató csoport tagjai és akiknek behívója sárgaszínnel, sürgős jelzésű, öt csillaggal és F. A. 1. jelzésű pecséttel van ellátva.

Ujabb robbanás Angliában

Felrobbantottak egy szállodát

Londonból jelentik: Az elmúlt éjszaka folyamán két robbanás történt Lancashire-ben. A robbanás környékén beindított nyomozás során szemtanuk egy fiatal nő személyleírását közölték a rendőrséggel. A robbanás ereje darabokra törte a North Euston nevű szálloda valamennyi ablakát. A szálloda második emeletén tűz keletkezett a robbanás következtében, a szobák plafonja pedig beszakadt. A robbanás estéjén egy 25 év körüli fiatal nő bérelt szobát a szállodában, aki erősen frakcentussal beszélt. A fiatal nő egy bőröndöt helyezett el a szobájában, majd nyomtalanul eltűnt.

7430 méter

a lengyel Himalája-expedíció kiváló teljesítménye

Varsóból jelentik: A Nanda Devi megmászására indult lengyel expedíciótól most megérkezett az írásbeli beszámoló arról a merész és sikeres vállalkozásról, amely után az expedíció két vezetője halálos szerencsétlenségnek esett áldozatul.

A Nanda Devi csúcsát a lengyel expedíció július 2-án mászta meg. A részletes beszámoló szerint 7000 méter magasságban létesítették az utolsó pihenőtáborát, ahonnan a csúcsig már csak 430 méter magasságkülönbséget kellett leküzdeni. Reggel nyolc órakor indultak útnak a csúcs felé. A hőmérő 16 fokot mutatott a fagypont alatt. Az élen Bujak haladt a bennszülött vezetővel, mögöttük mászott Barnadzikiewicz és Klarner.

Amikor 7200 méter magasságig eljutottak, Barnadzikiewiczet rosszullet fogta el és kénytelen volt visszatérni a táborhelyre. A többiek folytatták az útát. Vállalkozásukat nagyon megnehezítette egy 80 méter magas óriási gránitsziklatömb, amelynek egyenetlenségein csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudtak felkapaszkodni. Mintegy 100 méterrel a csúcs alatt pihenőt tartottak. Néhány óra múlva tovább jutottak. Derékig süppedtek be a laza hóba s állandóan életüket kockáztatva jutottak fel a Nanda Devire, a Himalájának egyik legnevezetesebb csúcsára, amelynek meghódításáért már régóta vetélkedtek az egész világ hegymászói. A csúcs napsütésben ragyogott, de 1000 méterrel alattuk már vastag felhőrétegek takarták el a kilátást és csak itt-ott pillanthatták meg a gomolygó ködben a mélyen fekvő völgyeket alattuk. Rövid pihenő után megkezdtek a leszállást és éjszaka volt már, mire visszaértek táborukba.

Az Egyesült Államok belügyminisztere Alaszkába akarja terelni a zsidók kivándorlását

Washingtonból jelentik: Az Egyesült államok belügyminisztere keddi jelentésében azt tanácsolta, hogy Alaszkában a bevándorlások korlátozását szüntessék meg és oda európai zsidó kivándorlókat új ipari ágak kiépítésére engedjenek be. A jelentés megállapítja, hogy Alaszka az Egyesült Államoknak nyers terményekben egyik leggazdagabb és fejlődésre egyik legalkalmasabb területe. A beván-

dorlás korlátozásának megszüntetésével a bevándorolt zsidók olyan ipart tudnának Alaszkában létrehozni, amilyen még nem volt eddig az Egyesült Államokban. Alaszkának akkora a kiterjedése, olyan az éghajlata és azonosak a nyereségterményei, mint Skandináviának, de míg Alaszka lakossága 60 ezer, Skandinávia 14 millió embert táplál.

Az első nehézség a moszkvai vezérkari megbeszéléseken

A szovjet a japánokkal való háború esetére kívánja az angol-francia támogatást. — Az angol-francia küldöttség habozva válaszolt

Rigából jelentik: Moszkvai jelentés szerint a moszkvai tárgyalások során arra a közvetlen szovjet kérdésre, hogy mi lenne Anglia és Franciaország magatartása japán-szovjet viszály esetén, — a francia-angol katonai küldöttség csak habozva válaszolt. Ez az első nehézség a Moszkvában folyó vezérkari megbeszéléseken.

A tanácskozások a Spiridonovka kastélyban folynak a legnagyobb titoktartás mellett. A szovjet tiszteknek minden érintkezést megtiltottak nemcsak a külföldi küldöttséggel, hanem a szovjet tárgyalófelekkel is.

Naponta csak egy értekezlet.

Moszkvából jelentik: Az angol-francia vezérkari küldöttség szerdától kezdve naponként csak egyszer tárgyal Vorosilovval és helyettesével. Kezdetben úgy határoztak, hogy a vezérkari küldöttségek naponta kétszer jönnek össze. Ezt most megváltoztatták, miután így nem volt alkalmuk a küldöttség tagjainak arra, hogy a megbeszélések közben egymás között is tanácskozzanak.

Két balti állam külügyminisztere találkozásra jött össze.

Tallinból jelentik: Az eszt külügyminiszter kedden Lettországra érkezett és találkozott Munters, lett külügyminiszterrel. Az újságírók előtt az

eszt külügyminiszter hangoztatta, hogy lettországi útja nem politikai természetű.

A svájci szövetségtanács jóváhagyta Motta semlegességi nyilatkozatát.

Bernből jelentik: A svájci szövetségtanács jóváhagyta Motta szövetségi tanácsos nyilatkozatát Svájc feltétlen semlegessége tekintetében. A szövetségtanács egyben állást foglalt a Moszkvával való diplomáciai viszony helyreállításával szemben.

Bernből jelentik: A szövetségi tanács kedden határozatot hozott az ország életbevágóan fontos javakkal való ellátásának biztosítására. Az ilyen cikkeket előállító üzemek tulajdonosait felszólítják, hogy üzemük teljesítőképességét háború vagy blokád esetére is biztosítsák. Állandó élelmiszerkészletről kell gondoskodni a szállodáknak és magánháztartásoknak is.

Az olasz trónörökös repülő szemleutja a libiai határerődítések fölött.

Rómából jelentik: A Libiában tartózkodó piemonti herceg kedden Balbo tábornagy és más magasrangú katonatiszt társaságában megtekintette a libiai nyugati határerődítéseket. Az erődítések felett a herceg repülőutat is tett. A repülőgépet Balbo tábornagy vezette.

Mandzsuriában döntő harcra indul a japán hadsereg

Senghaiból jelentik: A Tiencsinben tartózkodó német és olasz újságírók felszólítást kaptak, hogy utazzanak Mandzsuriába. Ez a rendelkezés egybeesik azzal a Tokióból érkező hírrel, hogy a japán kormány az európai hatalmakkal szemben leszögezte politikáját. Etekintetben pénteken dönt a japán minisztertanács.

Nem tartják lehetetlennek, hogy a német és olasz újságírók kirendelése annak a nagy támadásnak az előkészítésével hozható összefüggésbe, amelynek célja a még Mandzsuriában található szovjet-mongol csapatok kiűzése és annak bizonyítása, hogy Japán egy esetleges szovjet-japán háború esetén milyen katonai értéket képvisel.

A lengyelek drótsövényrel és földsáncokkal vették körül Danziget.

Jávor Béla riportja:

Schlauch Lőrinc bíboros nyugalmazott huszára elmondja élményeit

Nagyvárad. Saját tud. Ahogy itt ülök néhai Schlauch Lőrinc nagyváradai bíboros-püspök nyugalmazott huszárának, Orosz Péternek szépen, a polgári izlésen túlmenő gondossággal, majdnem fényűzésre törekvéssel berendezett agglagény-szál lánján, érezni vélem annak az életstílusnak egy halvány utórezgését, amelyet a bőkezű, kiváló főpap egész püspöki pályafutása alatt, de különösen bíborosi éveiben megvalósított. Hja, Orosz Péter húsz évig szívott egy levegőt a háború előtti Magyarország egyik leggazdagabb püspökével, akit bíborosi rangja különös pompakifejtésre készítetett, amellyel, hogy a váradai püspöki méltóságnak akkoriban természetes velejárója volt a szinte fejedelmi külsőségek ápolása.

„A te lelkesen szárad”

— De — magyarázza a nyugalmazott huszár — alapjában véve szerény ember volt a kegyelmes úr. Ujaradi építészsaládból származott s a fejedelmi környezetben, a méltóságával járó nagy pompakifejtés közben sem távozott lélekben a polgári életfelfogástól. Amilyen bőkezű volt másokkal szemben, annyira takarékos iparkodott lenni saját személyi szükségleteinek kielégítésében. Egyszer csak szesz rabszólással tudtam rávenni, hogy bundát csináltasson magának. „Jó lesz nekem még ez a télikabát, amíg élek” — mondotta. — „De kegyelmes úr — erőszakoskodtam —, ebben a korban már könnyebben megülni az ember. Tessék megcsináltatni azt a bundát.” — „Hát jól van, Péter, — ment végre bele a kültekezésbe, — megcsináltatom a bundát, de a te lelkesen szárad, hogy ennyi pénz dobok ki...”

S a nyugalmazott huszár elérzékenyülten, fűszkén teszi hozzá:

— Ha csak lehetett, megfogadta a tanácsomat a kegyelmes úr.

Majd így folytatja:

— Hanem aztán, ha adakozni kellett, ha ki kellett vágni a rezet, ha mecénás, vagy a szíves vendéglátó gazda szerepének vállalásával kellett megbecsülést szerezni a váradai püspök nevének, akkor nehezen lehetett túltenni az én gazdám. Egyszer valami természetudósoknak volt itt kongresszusa. Háromszáz üveg pezsgőt hozott a tisztükre. A milléniumi ünnepekre egy püspök se vonult fel olyan fényvel, mint mi... És mindennek a koronája az volt, amikor 1890-ben Ferenc József királyt láttuk vendégül a püspöki rezidencián.

Ferenc József Nagyváradon

Orosz Péter nagy lélekzetet vesz: életének ezt a legnagyobb élményét apróra el akarja beszélni.

— Az Érmellék vidékén zajlottak le akkor a hadgyakorlatok. Székelyhídon volt a főhadiszállás. Ebből az alkalomból látogatott el a király Nagyváradra és a püspöki palotában szállott meg... A kegyelmes úr erre nagy átalakításokat végeztetett; a püspöki lakosztály egy részét úgy alakította át, hogy az összetévesztésig hasonlított a király bécsi lakosztályához. Ebben az időben csináltatta a püspök úr a piros szalont, ami ma is egyik legszebb része a palotának.

Egy vadász, egy komornyik és nyolc vagy tíz burgzsandár kíséretében érkezett a király. Máshová mindenüvé el szokta vinni egész konyhaszemélyzetét, de Schlauch püspök vendéglátásának olyan híre volt, hogy ide nem hozott magával szakácsot. Hát mondhatom, nem is éhezett meg. A kegyelmes úr apróra kiühatoltatta, mik a király kedvenc ételei és mindent úgy készítettet el, ahogy az uralkodó guszusának legjobban megfelelt. Még arra is gondja volt, hogy szakasztott olyan evőeszközök, üveg- és porcellánművek legyenek az asztalon, amelyeket a király megszokott. Ezeket nagy körültekintéssel és semmiféle költséget nem kímélve, Bécsben vásároltatta össze. A bor is Ferenc József megszokott tokajja volt, amit a kegyelmes úr ugyanabból a pincéből vett, ahonnan a császári és királyi udvar vásárolt. Ferenc József egyik csodálkozásból a másikba esett. Saját fülemmel hallottam elismerő megjegyzéseit, mert ebéd alatt ott álltam mögötte, feszesen, mintha gyertyát nyeltem volna és én vettem el előle a tányért, ha egy-egy fogásból eleget evett, én töltöttem neki bort és

pezsgőt, ha a pohara kiürült. Ez is nagy tisztesség volt számomra, mert máskor Ferenc József sohase mondott le arról, hogy saját komornyikja vagy vadászja álljon a háta mögött. Itt én helyettesítettem őket, s hallottam, amint a király kijelentette: „Nagyon jól érzem itt magam.” — S mikor a bort megízlelte, így szólt a kegyelmes úrhoz: „Ez a tokaji ismerős nekem.” — „Igen, felség — felelte mosolygva a kegyelmes úr —, Császára püspöktől vettem, ahonnan felséges udvara is vásárol.” — A király megköszönte a figyelmet és két pohár bort megivott. A pezsgőnél megint megjegyezte a király: „Ennek is olyan íze van, mint otthon.” — „Igen felség — válaszolta a püspök úr —, Bécsben vettem, felséged udvarának szállítójától...” Hát el is volt ragadtatva a király. Ilyen figyelmes, tökéletes vendéglátásban nem volt része sehol. Otthon érezte magát. Saját fülemmel hallottam, mikor a reggeliző szobában ezt mondta a komornyikjának: „Te József, mondd csak, hol is vagyok én tulajdonképp: Nagyváradon, vagy a bécsi Burgban?”

S különös elismerése jelül olajfestésű arcképét küldte a kegyelmes úrnak Bécsből.

Orosz Péter nyugalmazott huszár szünetet tart elbeszélésében. Még egyszer végig kell gondolnia a majdnem negyven évvel ezelőtti uralkodói látogatás minden részletét. Hogyan kocsizott végig a városon, hogy éljenze a nép. A díszlakomán kik ültek a püspöki palota nagy ebédlőjében fényesen megterített asztal körül. Csodálatos frissességgel emlékszik a legapróbb mellékkörülményre is. Igen, a kegyelmes úrnak nagy örömeire szolgált, hogy kifogástalanul tudta vendégül látni a királyt. És vele együtt örvendett ő, a huszár.

„Ami magyar bíborosunk.”

Aztán a Budapestten töltött szép napokra száll az emlékezete.

— A kegyelmes úr gyakran fordult meg Budapestben, különösen, ha ott tartózkodott a király. A nagy udvari cécókról elmaradhatatlanok voltunk. Mikor a kegyelmes úr hintója berobogott a vár udvarára, ugyanugy fegyverbe állt az őrség, ahogy királyi hercegek érkezésekor szokás. Nagy úr ám egy bíboros... S ő szívesen reprezentált. Diplomáciai találkozónál őt mutatták be: „A mi magyar bíborosunk”, mert Vaszary, az akkori hercegprímás, beteges ember volt, visszahúzódott valamelyik

gyógyfürdőre, vagy a Balaton mellé s onnan nem jött elő... Ezek az utak, ezek a reprezentálások, kellő fényvel való megjelenések, természetesen, sok dolgot adtak nekem. Minderről nekem kellett gondoskodnom... Ha fürdőre mentünk, nekem kellett összeállítanom az úti poggyászt. Ha bérmaúra indultunk, elvittem a gazdám ágát is, hogy teljes kényelmet biztosítsak neki. S a plébániákon, ahol megszállt, vagy ahol az ünnepi ebéd készült, minden az én kommandóm alá került. Rendelkeztem, hogy vonuljon fel a bandérium, hogy díszítsék a templomot, hogy kell a díszlakomához az asztalt megteríteni, mit kell sütni-főzni, mik a kegyelmes úr kedvenc ételei... Sokat jöttünk-mentünk az egyházmegyében, az országban, egész Európában s én sohase maradtam el mellette. Szép, mozgalmas életem volt...

Rövid elgondolkodás után hozzáteszi:

— De bárhol voltunk is, ha külföldi fürdőn tartózkodtunk is, Nagyboldogasszony napjára mindig hazajöttünk. Akkor mindig a kegyelmes úr mondta a misét a székesegyházban és ő prédikált. Olyan szónok nem terem egy-hamar, amilyen ő volt.

A vég.

A munka és a reprezentálásokkal járó fáradságok megviselték az agg bíboros püspök egészségét. Idegkimerültséggel ágynak esett. A hűséges huszár így beszéli el életének utolsó szakát.

— Királyi kihallgatáson volt a kegyelmes úr 1902-ben s kijövet a lépcsőn azt mondta nekem: „Te Péter, én szédülök...” Karonfogtam, úgy vezettem le a hintóhoz. Rögtön orvost hívtam hozzá, aki aggodalmasan csóválta a fejét. És elvitte a püspök urat a túleröltetett munkától. „Kegyelmes uram, kértem akkor. Menjünk haza. Vagy menjünk szép nyugodtan Rómába, a pápa Öszentsége üzenté is, hogy még egyszer beszélni óhajtana a kegyelmes úrral...” De ő mégse tudott lemondani arról, hogy teljesítse rangjával, méltóságával járó kötelességeit. Tovább reprezentált... S kevés utóbb, Váradon, egy ebéd után nagyon rosszul kezdte érezni magát. En akkor a városban voltam valahol s a kegyelmes úr panaszkodott környezetének. „Méltóztassék lefektetni” — tanácsolták neki. „Mégvárom Pétert, — felelte, — ő majd lefektet engem...” S mikor hazaérkeztem, már a kapustól hallottam, hogy a kegyelmes úr rosszul van s engem vár. Egy iramban szaladtam be hozzá s a püspök úr elváltozott arccal fel s alá járt szobájában. „Rendezd el, Péter, — mondotta, — nagyon beteg vagyok.” Megvettem az ágát s ez halálos ágya volt.

A nyugalmazott huszár könnyet töröl ki szeméből s befejezi visszaemlékezéseit.

A katonai gyakorlatokra behívott alkalmazottak jogai

Nagyvárad. Saját tud. A tavaszi katonai összpontosítások alkalmával a kormány olyan törvényt dolgozott ki, amely biztosítja a behívott alkalmazott jogait és itthonmaradt családjának megélhetését. A törvény mentesíti a behívottakat a család fenntartásának gondjai alól.

A törvény két fontosabb szakaszát alább közöljük:

3. szakasz. Azok a kereskedők és iparosok, akik vállalatuknál ötnél több munkást, vagy tisztviselőt alkalmaznak és helyiségeiket az összpontosítás ideje alatt is nyitva tartják, kötelesek ezeknek az alkalmazottaknak — ha azoknak családjuk és 2 évi szolgálati idejük van — fizetésük felét folyósítani. Ez az összeg a hadbavonuló családjának kijáró segélyként szerepel.

A leszerelés után az összes magántisztviselők, kereskedelmi alkalmazottak és munkások szolgálati helyükön teljes jogaikba lépnek.

4. szakasz. A tartalékos tiszt és magántisztviselők nyugdíját, illetve fizetését, valamint a tisztviselők és munkások fizetéseit egy rendes fizetési kimutatáson az illetékes hatóságok, vagy

intézmények befizetik nemzetvédelmi minisztérium pénztárába.

Ez köteles ezeket a fizetéseket rendszeresen fizetni még akkor is, ha az illetékes hatóság, vagy intézmények a befizetést nem eszközölték volna. Hasonló esetben a nemzetvédelmi minisztérium hivatalból fogja megterhelni ezt a hatóságot, vagy intézményt. A magánintézményeken a be nem fizetett összegeket a törvény értelmében be lehet hajtani.

Ezen törvény rendelkezései 1939 március 15-én léptek életbe.

Plus S. J. művei:

Hogyan imádkozunk?	45 l.
A kereszt királyi útja	95 "
Krisztus testvéreinkben	180 "
Krisztus Jézusban	120 "
Egéből szállott	55 "
P. Petit hajója	90 "
Papi elmélkedések	216 "

KORDA R. T. KIADÁSA

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, fél évre 450 negyedévre 225, egy óra 75 lel.
Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucurești időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt északnyugati szél, sok helyen, főként északon és keleten még eső, zivatar. A hőmérséklet nyugat felől emelkedik.

GASPARRI BIBOROS AMERIKÁBÓL VISSZAUTAZOTT EURÓPÁBA. Newyorkból jelentik: Gasparri bíboros többhetes amerikai tartózkodás után visszaindult Európába. A bíboros hajórászállása előtt kijelentette, hogy amerikai utazásának teljesen magánjellege volt.

Zürichi zárlat. Párizs 11.72 háromnegyed, London 20.72 háromnegyed, Newyork 142 háromnegyed, Brüsszel 75.21 egynegyed, Milánó 23.30, Amsterdam 237.65, Berlin 177.70, Szófia 50, Prága 15.17 fél, Varsó 83.40, Belgrád 10, Bucur. 325.

* **Orvosi hír.** Dr. Erczmann Lajos fül-, orr- és gégeszakorvos, szabadságáról hazaérkezett és rendeléseit megkezdte.

MEGHALT AZ ARAD-CSANÁDI VASUT ELSŐ ÉPÍTETŐ MÉRNOKE. Budapestről jelentik: Szombatségi Sármezei Endre a budapesti mérnöki kamara elnöke, a magyar mérnöktársadalom egyik legkiemelkedőbb tagja, 80 éves korában a csanádmezei Mezőkovácsházán meghalt. Az arad-csanádi vasut megépítése óta mérnöke volt ennek a vasutnak, majd 5 év óta vezérigazgató-helyettese. Ő építette az Alföld első mezőgazdasági vasutját. Több vasuti-műszaki könyve jelent meg magyar és idegen nyelveken.

CSAK VEZETŐSEGI TAGJAI KÉPVISELHETIK A CÉHEKET. Bucurestiből jelentik: A munkaügyi miniszter közleményt adott ki, amely szerint olyan személyek, akik nem tagjai valamely céhnek, nem képviselhetik a közhatalóságok előtt a céhdekeket. Csak a céhvezetőség képviselheti a céhet az igazságszolgáltatás előtt, ugyiszintén magánszemélyek előtt is.

NEMZETI LOVASVERSENYEK LESZNEK NAGYVÁRADON. Augusztus 26-án és 27-én Nagyváradon a Mihály vajda sportpályán nagyszabású nemzeti lovasversenyek lesznek. A lovasversenyeken az ország legkiválóbb urlovasai vesznek részt, élükön az európai hírű román tiszti lovas csapat, amely legutóbb számos nagy nemzetközi versenyen aratott diadalt.

Aradon tilos este 11 óra után a kerthelyiségekben muzsikálni. Aradról jelentik: A városi tanács most tette közzé új közrendészeti és esendrendelést, amelynek legérdekesebb rendelkezése az, hogy este 11 óra után kerthelyiségekben vagy bármely nyitott helyiségben zenélni s énekelni tilos. Tilos a csendet gépkocsi túlközléssel, rádióval, gramofonnal, énekszóval, kiabálással megzavarni. Az új közrendészeti intézkedések szerint az utcákon nem szabad röpcédulányokon a lapok reklám-nyomatványait kitenni. A kereskedők nem foglalhatják el áruikkal a gyalogjárót. A házakat kerítéssel kell ellátni, mert különben a város a fél költségére gondoskodik a szabadon álló telek bekerítéséről. A koldulás a város egész területén tilos.

Szolgáltatásos gyógyszerterárok Nagyváradon:

Csütörtökön Nagyváradon a következő gyógyszerterárok tartanak szolgálatot:
Mátyás király, Str. Vlăhuța No. 46. Telefon 21-34. (Ajtay).
Irgalmasok, Boulevardul Regele Ferdinand 27. Telefon 14-84.
Minerva, Piața Unirii.
Sabina, Piața Mihai Viteazul. Telefon 15-28.
Salvator, Str. Alexandri. (Németh). Telefon 16-02.

Augusztus 31-ig hosszabbították meg a gépkocsi vezetői igazolványok becserélési határidejét. A nagyváradi rendőrség az érdekeltek tudomására hozza, hogy a régi autózestő igazolványok becserélési határidejét a belügyminiszter augusztus 31-ig meghosszabbította.

Halálozás. Temesvár. Saját tud. Temesvárgyárvárosi lakásán elhunyt Schich Ferenc magánzó nyolcvanhárom éves korában. Tekintélyes bányászi gazda volt annakidején Felsőbencsken, ahol évekig a bírói tisztelet is ellátta. Felesége, született Tillwang Erzsébet és fia Schicht Acám újpécsi plébános, volt temesvári teológiai tanár gyászolják. A temetés kedden délelőtt ment végbe, a gyászszertartást Waltner József dr. kánonok, püspöki irodaigazgató végezte Meixensberger István és Hönig József gyárvárosi káplánok segítségével.

KITATAROZZÁK A BÉCSI SZT. ISTVÁN-TEPLOMOT. Bécsből írják: Ami Londonnak a Tower, Párizsnak a Notre-Dame székesegyház, az Bécsnek a Szent István-templom. A csodálatosan szép gótikus templom elválaszthatatlanul összenőtt a régi Bécs emlékével. Eppen ezért meglehetősen aggodalmat keltezt a bécsiek körében, hogy a templom tornyán repedések mutatkoztak. Bécs város polgármestere, amint értesülést szerzett a dologról, azonnal intézkedett. Szakértők vizsgálták meg az öreg templomot s megállapították, hogy a torny több sarokköve kicserélésre szorul. Bécs város azonnal meg is rendelte a burgenlandi bányákban a szükséges kömennyiséget, amelyet harminc vasúti kocsin szállítottak Bécsbe. A kövek között akadt 7500 kilogramos is. A templom tornyának javítási munkálatait hamarosan megkezdik s remélhetőleg még ezen az őszön sikerrel be is fejezik.

TÜZ PUSZTÍTOTT A BACAUI OLAJGYÁRBAN. Bucurestiből jelentik: Hatalmas robbanás történt a bacauzi Donici-utca 4. szám alatt levő olajgyárban. Az üzem kazánja felrobbant és a robbanás nyomán lángragyult a gyár anyagraktára. A gyár személyzete még a tüzőltök megérkezése előtt hozzáfogott a tűz eloltásához. Oltás közben Rubin Siegler, a vállalat tulajdonosa és az üzem gépésze megsebesült. Mindkettőjüket súlyos állapotban kórházba kellett szállítani. A tüzet végül a helyszínre érkezett tüzőltök fejezték meg. A robbanás okát vizsgálát kutatja. A bucurești Zinner-féle olajgyárban szintén tűz támadt. A lángok a gyárépület első emeletén levő olajmag raktárban törtek fel. A tüzet egy órai munka után sikerült eloltani.

DIANA

reumánál enyhülést hoz

Egy kisrepülőgép magassági világrekordja. Berlinből jelentik: (V. V.) A góthai vagongyárnak egy apró sportgépe csak néhány nappal ezelőtt állított fel egy magassági világrekordot, most pedig ugyanabban az osztályban Illg Hermann a Hirth motorművek főpilótája újabb világrekordot állított fel 9125 méteres magassággal. Evvel a rekorddal az ugynevezett C típusú 1938 óta tartott rekordot 1200 méterrel sikerült túlszárnyalni.

TENGERBE VESZETT EGY ANGOL REPÜLŐGÉP A SVÉD PARTOK KÖZELÉBEN. Stockholmól jelentik: A svéd partok mentén egy angol repülőgép a tengerbe zuhant. A szerencsétlenül járt repülőgép roncsait kedden este a buvárok megtalálták. A gép körülbelül 15 méter mélységben fekszik a tenger fenekén. A szerencsétlenség négy áldozatának holttestét sikerült felszínre hozni. Szerdán megkísérlik a gép kiemelését.

Ellógták a korcsnai álarcos betörőket. Lugosról jelentik: Korcsna, szörénymegyei községben még ez év márciusában egy éjszaka öt bekormányzott arcu betörő hatolt be Frantescu György nyugalmazott tanító lakásába s miután összekötözték a tanítót és feleségét, elrabolták nyolcvanezer leinyi megtakarított pénzt s tizennyolc darab aranypénzt. A csendőrségnek hosszúságos nyomozás után most sikerült elfognia a tetéseket Turnea Pavel, Dragu Ioan, Cucuruz Ioan és Pavel Bolvas községhelyi legényeket és Matean József Korcsna községhelyi lakos személyében. Megállapították, hogy a rablótámadás értelmű szerzője Mateon volt, aki mint a tanító szomszédja, jól tudta, hogy Frantescu nagy összeget őriz házában. Mindannyiokat átadták a karánsebesi ügyészségnek.

Temetés. Béke Mátyás nagyváradi cipész 64 éves korában meghalt, Hilaria-utca 31. számú lakásán. Temetése augusztus 18-án lesz a Rulikovszky-kápolnából délután 4 órakor a Rulikovszky-temetőben. (Caritas.)

* Az előrehaladott korral járó betegségek, székrekedés aranyeres bántalmakkal, a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendszeres használata által lényegesen megjavulhatnak.

Demeter Béla gyásza. Demeter Béla, újságíró kollégáknak, az Erdélyi Gazda szerkesztőjének és a Magyar Népközlöny sajtófeladójának súlyos gyásza van. Bátyja, Demeter Zoltán, CFR tisztviselő hirtelen meghalt. Demeter Zoltán Galatiban teljesített szolgálatot, ahol alig háromnapi betegség után szívbiliyentűtágulás öltö meg. Demeter Zoltán lelkiismeretes, kiváló szakember volt, akit fellebbvalói is nagyon szerettek és megbecsültek.

VAKMERŐ RABLÓTÁMADÁS EGY FÜRDŐ-HELYEN. Newyorkból jelentik: Long Beach üdülő helyen vakmerő rablótámadás történt. Hat bandita megtámadott egy bankkölcsönöst és az öt kíséző katonákat, miután lefegyverezték az ördöket, a bankkölcsönöst elvették a 70 ezer dollárt tartalmazó táskáját s gépkocsin elszárguldtak. A rendőrség lezáratt minden utat és országutat. Rádióval és gépfegyverekkel felszerelt hat rendőrségi kocsit, továbbá repülőgépek és parti őrsőknak vették üldözöbe a banditákat, de eddig nem sikerült őket kézrekeríteni.

148.822 SVÉD KORONÁT KAPNAK FEJENKÉNT A NOBEL-DIJASOK. Stockholmól jelentik: A Nobel alapítvány most közzételt évi jelentése szerint az alapítvány összege 1938. év végén 32.946.542 svéd korona volt. Az ezévi Nobel-díjasok fejénként 148.822 svéd koronát kapnak. A természettani és vegytani díjakat a svéd tudományos akadémia, a fiziológiai és orvosi díjat a stockholmi egyetem orvostani kara, az irodalmi díjat a svéd akadémia ítéli oda. Ebben az évben két vegytani és két orvosi díj kerül kiosztásra, minthogy a múlt évben ezeket a díjakat visszatartották. Ha ebben az évben sem talál-nának díjazásra érdemes munkát, a díjak összegét ahhoz a különalaphoz csatolják, amelyből a tudományos kutatásokat támogatják.

Egy embert megölt, kettőt pedig súlyosan megsebesített a villámcsapás. Körösbányáról jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt Körösbánya határában. Egy villámcsapás lecsúszta a határban dolgozó Merza Coriolánt, Tamás Nicolact és Tamás Leontint. Tamás Nicolact a villámcsapás megölte, két társa pedig súlyos égési sebeket szenvedett.

Magyarok is vannak a belga művészeti heteken. Brüsszelből jelentik: Belgiumban most rendezték meg a negyedik belga művészeti hetet, amelyen igen sok egyetemi tanár, építész, művész és művészönvdék vesz részt a különböző országokból. Több mint százra megy a vendégek száma, akik között magyarok is vannak. A társaság szakértő kalauzok vezetésével sorra bejárja Brüsszel, Antwerpen, Bruges, Gand, Liège és Tournai városát, ahol a belga művészet legnevezetesebb kincsei vannak felhalmozva.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

DORIAN: ARIZONAI TIGRIS.
CORSO: AZ UTOLSÓ GANGSTER.
APOLLÓ: DALOL A TAVASZ.

A nagyváradi terménypiac árai:

A nagyváradi terménypiacon némi étlénkség volt észlelhető. A felhozatal nem volt ugyan teljesen kielégítő, de azért a gabonamennyiség némely terményben tűrhető.

A buza ára változatlanul, a hivatalosan megállapított 420 lei mázsánként. Főleg szövetkezetek veszik.

Tengeri, habár több volt, mint a múlt héten, mégis eléggé korlátozott mennyiségben hoztak fel belőle. Az időjárás, ugylátszik, kedvezett a földelken levő tengerinek, legalább is a múlt hetivel szembeni többlet ennek tudható be. Ára 420-430 lei mázsánként.

Árpában a kereslet és kínálat egyarant gyenge volt. A minősége nem mondható jónak. Ára mázsánként 390-395.

Rozs szintén nem volt sok és habár a minősége kisebb gyenge, mégis elfogyott volna több is belőle. Ára 295-300 lei.

A zab 425-445 leiert kelt el mázsánként. Mák, mint ismeretes, az idén is alig volt és minősége is nagyon rossz. Az ára is magas: 30 lei körül mozgott különként.

Olajos magvak ugyszólván nincsenek. Napraforgó még mindig alig volt a piacon. Ennek nagyobb részét az elmúlt héten a fővárosi olajgyáraknak szállították le. Ára 565-575 lei mázsánként. Tökmag egyáltalán nem volt. Ugylátszik, ez a mag az idén végképp eltűnt a piacon.

* Félélemzés, szivdobogás, levertség, természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által rendszerint gyorsan elmúlnak. Kérdezze meg orvosát.

Társadalmi élet

P. Christ István szalvatoriánus rendfőnök ezüstmiséje. Temesvár. Saját tud. Nagyboldogasszony napján mutatta be a helybeli erzsébetvárosi plébániatemplomban, P. Christ István, a Szalvatoriánus-rend romániai tartományfőnöke, ünnepélyes ezüstmiséjét. P. Christ István az 1914. évben a metek pappá Rómában. A rend annakidején Temesvárra küldte a így az negyedszázad óta működik a Bánságban. Nagy és széleskörű munkásságot fejtett ki, különösen a Mehala-külvárosban, majd 1934-ben a rendtartomány élére került. Az ezüstmise előtt P. Ruedel Márkus mondott ünnepi beszédet, utána pedig P. Christ rendfőnök megtartotta ezüstmiséjét. Szentmise után a jubiláló rendfőnököt lelkesen köszöntötték a rendházban. Bambergh Alfred titkár, az erzsébetvárosi egyházközség üdvözlését tolmácsolta, míg Várneky Géza főmérnök, a mehalaj egyházközség elnöke meleg hangon köszöntötte meg P. Christ István nagyvárnyu és eredményes működését, amelyet két évtizeden át a Mehalaiban kifejtett. Harzer Agost nyugalmazott főszámvető, a Máriaradnai Férfizárndokló Egyesület nevében köszöntötte a jubilánst, míg Száif Péter városi adóhivatali főnök a Máriaradnai Zárndoklóegylet nevében, amelynek P. Christ István az elnöke. Az egyesület különben már a legutóbb, a Szent Anna-napi zárndoklat alkalmával a radnai kegytemplomban ünnepelte a jubilánst. Száif Péter világi elnök, a mehalaj ifjusági egyesület nevében is köszöntötte. Meghatottan köszöntötte meg P. Christ István az üdvözléseket, köszönetet mondott mindazoknak, akik munkatársai voltak és kihangsúlyozta, hogy amit tett, kötelességből tette. Ami pedig eredmény volt, egyedül Isten áldásának köszönhető.

Szobormegáldás Türkösön. Saját tud. Felémelően szép ünnepség keretében történt meg augusztus 13-án a türkösi templomban az újonnan beszerzett Szent József szobor megáldása. Az ünnepélyes szentmisét, a szentbeszédet a megáldás szertartását dr. Péter Antal c. apát, teológiai rektor végezte a zsufolásg tele templomban, melyet erre az alkalomra szépen feldíszítettek. A szobrot Molnár Miklós 2500, Poienariu János 500 leles adományaival szerezték be a templom részére, Bagoly István és ifj. Soos Lukács András asztalosok pedig egy szép oszlop ajándékozásával tették tanuságot jószívűségükről.

SPORTHIREK

A Marosvásárhelyi Sport Egylet teniszversenye. Marosvásárhelyről jelentik: Augusztus 11-15. között folyt le Marosvásárhelyen az MSE meghívásos teniszversenye, amely igen szép küzdelmekkel telítve határozott előmozdítója volt a teniszsport továbbfejlesztésének. A rendező egyesület részéről ugy az idegen, mint a helybeli játékosok a legteljesebb sportszerűséget, a páratlan vendégzereteket élvezhették. Részletesebb eredmények a következők: Hölgyek díját Pusztay (TC) nyerte Badin H-vel szemben, ezáltal ötödik-ször végleg megnyerve a szép trofeát. Férfi egyes I. o.: Pusztay (TC) Oviçi. Varga Lajos (MSE). Nagy Ernő (MSE). Férfi páros I. o.: Pusztay-Dóczy. Nagy-Varga. Paál-Klein. Oviçi-Badin. Női egyes I. o.: Lieszka Mancî, Baatzné, Pál Eva, Ursicané. Vegyes páros: Pusztay-Lieszka, Oviçi-Ursicané. Kendeffy-Gerliczy. Benedek-Kendeffy Férfi egyes II. o.: Komoróczy, Simonis, Paál, Dóczy. Férfi páros II. o.: Komoróczy-Dóczy, Kendeffy-Bethlen. Málnásy-Fröhlich. Dolha-Tury. Női egyes II. o.: Papp Ella, Gerliczy L., Pletl, Csészárné. Vegyes páros II. o.: Kendeffy E.-Gerliczy L. Paál-Papp F., Bethlen-Senyvei. Ifjusági Málnásy, Sikó, Paulini, Haász. A versenyban helyezettek Marosvásárhely híres városaházát és kulturálatáját ábrázoló domborművű gyönyörű plaketteket kaptak a rendező egyesülettől.

TURISZTIKA

A Sasok turista egyesülete folyó hó 20-an reggel fél 5 órai indulással kirándulást rendez a kies fekvésű Menyháza fürdőbe. Márványbányák megtekintése. Czárán Gyula természetjáró apostol sirjának ünnepélyes megkoszorúzása. Részvételi díj 135-150 lei. Jelentkezést elfogad az egyesület irodája: Dr. Lazar Aurél-utca 14. szám. délután 6-8 óra között, továbbá Mocsáry Sándor főgépezete: Boulevard Regele Ferdinand 13. szám és Gyenge István ékszerész Alexandri-utca 12. szám.

Vésztőről származó karkötőket viselnek a párizsi divathölgyek

Az östehetségek alaja, ahol a juhász és a kőműves művészi szobrokat faragnak

Vésztő, augusztus hó. Itt vagyunk a sárréti nagy faluban, Vésztőn. A nap pazar békezsúggal szórja sugarait a néptelen utcákra. Feltűnik, hogy az egyszerű falusi házak, majd mindegyike egészen az ablakokig érő kő-alapokon nyugszik. Az 1925-ik esztendei árvízveszedelem után építették ezeket a házakat. Az egyik ház falán a következő szövegű táblát lehet látni:

„Ez a ház Isten hegyelméből megmaradt az 1925. évi árvízveszedelem után.”

Ez az egyetlen ház maradt meg!

A falu szélén akadunk rá **Mogyorosi György** hetvenöt éves juhászra. Nem volt nehéz megtalálni, mert mindenki ismeri. Nem lepődik meg túlságosan, megszokta már, hogy nadrágos urak keressék fel. Értelmes arcáról sugárzik a derű, nem is panaszkodik ő, csak éppen megmondja azt, ami a szívét nyomja. Sorra megmutatja munkáit. Az első darab, amit megnézünk, egy vágatató szarvas, de látni ott gyermek-dadát, közégi hajdút és különféle sétatbotokat. Delgai után a nagy urak is érdeklődnek.

— Azért ehlől nem lehet megélni — mondja és mélytűzű szemével a messi távolba réved. Majd később hozzáfűzi — aztán juhász is volnék...

Megtudjuk még, hogy a birge-örzés közben a gazdája gyermekének könyveiből átvette a négy polgári tananyagát, sőt még latinul is megtanult egy keveset.

Egyetlen vágya csak az, hogy a faragásból meg tudjon élni.

Bereczki András, a másik östehetség a község másik szélén lakik. Éppen egy tehenet formál, amikor belépünk kiesike szobájába. Szorongó érzés fog el bennünket ennyi szegénység láttán, ami ebben a kicsiny szobában van összezúfolva. Az asztalon egész sereg szobor sorakozik fel. Egész ökörcsorda, szilaj paripák és egy sanda mézszáros esetlen inasával.

A hatvanhat éves ösz szobrász tekintetével simogatja munkáit s elmeséli mindegyiknek a születését. Fő erőssége hogy munkáiba gyermekiesen egyszerű lelket át tudja ültetni.

— De szeretnék ehlől megélni — sóhajtja inkább, mint mondja, majd felénk fordul: — Kőműves mester vagyok, de nem igen van munkám, meg azután már nem is bírom, mert kínoz a háborús betegségem.

Egy darab fát tesz a tűzre, nem azért mintha fázna, de ki kell égetni a tehenet, még a tarka foltokat is ráfesteni a hátára, hadd legyen belőle igazi tehén.

Mondják a faluban, hogy akár egész nap járhatnánk az utcákat, ha minden östehetséget fel szeretnénk kutatni Vésztőn. Az utcán két ember halad el mellettünk, az egyik megjegyzi:

— Biztosan Istvánhoz mennek az urak. Ha ezen a környéken meglátunk egy idegen embert, akkor tudjuk már, hogy az illető csak Kiss Istvánt keresheti, különösen, ha nadrágos az idegen.

Kiss Istvánra megy legjobban a sora az östehetségek között.

Remek karkötői, már eljutottak a párizsi hölgyekig... néhány papírvágó kése ott díszleg egy-két londoni bankár íróasztalán és díszes foragású cigarettaszípháján keresztül fűjja a levegőbe a kék cigarettájújtót a montreáli magyar pap.

A világ minden sarkában akad egy érdeklődő, aki Isten tudja, hogyan szerzett hírt munkáiról. Rendszerint ismerős útján.

A felétre meszelt egyszerű parasztház kapujában fogad minket Kiss István, zöld kötőben. Az ab-

lakon keresztül meglátott, csak átjöttünk az útesten. Csillogó szemű, izmos fixtalember. Kicsit óvatosan beszél, vigyáz arra, hogyan mondja, amit mond. A szoba asztala teli van különféle faragványokkal. Egy remek papírvágókést veszünk a kezünkbe és nem kis meglepetésünkre az egyik ismert magyar író nevét találjuk belevésve.

— Ez rendelésre készült — magyarázza Kiss István, majd hozzá teszi — hála Istennek sok rendelésem van.

Elmeséli, hogy még a kezdet kezdetén **Wenckheim Lajos** gróf rendelt nála egy sétatbotot, ez volt az első komoly sikere. Azóta sok nagyúr asztalát díszítik munkái. Tavaly egy francia úr kereste fel és egy írókészetletet vett meg tőle, később ez az úr még egy papírvágókést is rendelt, **Sacha Guitry** világhírű francia színész részére. Akkoriban nem tudta, hogy kiről van szó, de a nevért feljegyezte, mert bele kellett vésnie a késebe.

— Megél a munkáiból? — kérjük.

— Meg tudnék, de azért nyáron csak elmegyek aratni, tessék elhinni, ha akármennyit keresnék, akkor sem hagyom ki az aratást és a céslést. Hiányozna nekem ez a munka. Egylőre azonban nemcsak a munka, de a kereset is hiányoznék — feleli komolyan.

Megkérdezzük mik a tervei.

Szeretnék megélni — hangzik a határozott válasz.

Hát ő is, mint a többiek, meg akar élni tehetőségéből. Szébbé akarja faragni az életét. Lehet, hogy neki sikerülni fog, de mi lesz a többiekkel, akik nem ilyen híresek, de képeik, szobraik épp úgy a lelkük mélyéből fakadnak? **M. J.**

Felvétel akézdívásárhelyi római katolikus téli földművesiskolába

Az erdélyi római katolikus püspökség **Kézdivásárhelyen** 1935-ben téli földművesiskolát létesített, amely iskola eddigi működésével bizonyosságot tett arról, hogy gazdatársadalmunk nevelésében hasznos munkát végez. Az iskola 2 évfolyamu és minden évben október 15-én kezdődik. Az elméleti évfolyam után a nyár folyamán minden növendék az iskola gazdaságában és ott-hon végez gyakorlati munkát, úgy hogy azt a tanárok ellenőrzik és szakzerű tanácsokkal irányítják.

Az iskola célja nem a gazdatiszt nevelés, hanem az, hogy az itt végzett ifjak hazatérve szüleik gazdaságába az idők kívánalmainak megfelelően tudjanak gazdálkodni és szellemi felkészültségükkel tudjanak a többi gazdatestvéreiknek is segíteni. Ezt a célt szem előtt tartva az iskolában a gazdasági tantárgyakon kívül, általános művelődési tárgyakat is tanítanak, u. m.: román és magyar nyelvet, számtant, történelmet, vallást, éneket, stb. A tanítás nyelve kivéve a nemzet tárgyakat magyar, az általános művelődési tárgyakat gimnáziumi tanárok, a gazdasági tárgyakat gazdasági szaktanárok tanítják.

Az iskolának hideg és meleg fürdővel, vizezetéssel felszerelt, az egészségügy követelményeinek mindenben megfelelő bennlakása van, ahová 15-20 év közötti növendékek vehetők fel. A növendékek a bennlakásért, kosztírt egy évre összesen 3250 leit fizetnek. Tandíj nincs, csupán rongálásért, szövetkezeti hozzájárulásért és orvosi díjba kell egy évre 400 leit fizessenek. Kinnlakó növendékek egész évre 600 leit fizetnek hozzájárulás címén.

Tekintettel, hogy az első évfolyamra felvehető növendékek létszáma között, felvételre csak azok jelentkezzenek, akik 15-ik évüket betöltötték, hétélemit végeztek és szüleiknek legalább 2 hold földjük van. A felvételi korhatár 30 év. Felvételhez csatolni kell a következő okmányokat:

1. Keresztlevél. 2. Anyakönyvi kivonat. 3. Alampolgársági bizonyítvány (a szülőé is jó). 4. Birtok bizonylat 2 hold földről. 5. Iskolai bizonyítvány.

Felvételi jelentkezéseket október 1-ig elfogadják, de ajánlatos, a létszámra való tekintettel az okmányokat mielőbb beküldeni.

Érdeklődők forduljanak az igazgatósághoz. Cím: Școala rom. cat. de Agricultură de Iarnă. Tg.-Săuceș jud. Treiscaune.

Bognár Cecil:

PSZICHOLOGIA

A modern lélektan minden kérdésére biztos és határozott választ ad ebben a könyvben a tudós szerző

Ara 242 lei és portó.

Grant kapitány esete a valóságban

Expedíciókat küld az angol Palackposta-Társaság a titokzatos üzenetek felderítésére

Negyvenhárom esztendővel egy tengeri hajó-katasztrófa megtörténte után végre kiderítették egy hajó elpusztulásának körülményeit azok a levelek, melyek palackba zárva, szerencsésen megérkeztek a skót tengerpartra. A Kent nevű angol teherhajó annakidején Chilében járt és rakományát kiegészítve, elvitorlázott onnan, hogy visszatérjen Angliába. A hajó s annak harminc főnyi személyzete azonban sohasem érkezett meg a kikötőjébe. Csakhamar az „eltűntek listájára” került a sok ember és a hajó is. A napokban aztán néhány skót halász úszó palackot pillantott meg a tengeren, kiemelték azt és beszolgáltatta a kikötőhatóságokhoz. Itt felbontották a palackot és megállapították, hogy a benne rejlő iratok a Kent hajó parancsnokának utolsó üzenetét tartalmazzák. Az üzenetet pontosan negyvenhárom esztendővel ezelőtt bocsátotta vizek szeszélyére a rég elpusztult tengerész.

John Nettle kapitány részletesen leírta, hogy egy szörnyű vihar zátonyra hajtotta hajóját. A mentőcsónakok összezúzódtak, a Kent félfoldra borult és 22 embere rögtön elpusztult. A többiek, miközben kapitányuk a búcsúlevelet írta, imádkoztak, mert tudták, hogy nincs menekülés. Nettle kapitány mellékelte a postájához végrendeletet is, amely szerint vagyonát egy Colbridge nevű barátjára hagyományozta.

A kapitány pénze egy londoni bankban volt elhelyezve és negyvenhárom esztendő alatt kamatokkal együtt 90.000 fontra növekedett. Így kapta kézhez a vagyon Colbridge, aki nagy nyomorban élt, most 79 esztendő és eddig egy menedékhelyen húzta meg magát.

Ha a palackposta megérkezik.

Eddig van a regénybeillő esemény, amely a palackposták történetében a legfrissebbnek számít. Látható belőle, hogy a messze vizekről kényszerűen érkezett üzenetek nem egyszer igen fontos és embersorsokat irányító üzeneteket tartalmaznak. Nem mindegy tehát, hogy az ilyen fontos leveleket hozzá nem értő halászok vesznek-e kezelésbe, vagy modern műszerekkel és jogászokkal dolgozó hatóságok?

Közel háromszáz esztendővel ezelőtt, mikor az óceánok hirtelen benépesedtek s természetesen a hajó-katasztrófák száma is megszorodott, Angliában törvényt hoztak a palackposták ügyében. A törvény ma is érvényes. Lefejezés jár annak, aki a kényszerpostát a legrövidebb úton be nem szolgáltatja, vagy aki visszadobja a tengerbe a levéllel bélelt palackot. Életfogytiglani kényszermunka a büntetése annak, aki lelkiismeretlen felületességgel maga igyekszik kibogozni az üzenet titkait és önhatalmulag cselekedvén, vagy elhúzza, vagy lehetetlenül teszi a gyors mentést.

A palackposta napjainkban már ritkán szerepel a hajózásban, de mégis akadnak különös esetek, melyekben emberbaráti és jogi eljárások kell, hogy gyorsan kövessék egymást. Ezért alakult az angol tengerészeti minisztérium hatáskörében a Palackposta-Társulat, melynek hatalmas vegytani és egyéb műhelyei, fotométermei és jogi irodái, nemkülönben földrajzi intézményei vannak. Amerikában, sőt Norvégiában is alakultak hasonló társulatok s ezek rendezték a napokban közös értekezletüket Londonban, ahol igen érdekes és megrázó tengeri események megoldásáról számoltak be a kiküldöttek.

Ha valahol a tengerparton palackpostát vet partra a hullám vagy illet valamely hajó talál,

a palackot azonnal ládába csomagolják és beküldik az illetékes hivatalhoz,

ahol rögtön kezelés alá veszik a palackokat, mielőtt felnyitánák. Megvizsgálják, mióta lehetett a tengerben a palack? Ezt a lerakódásokról szinte egészen pontosan le lehet olvasni. Ezekután lecsiszolják az üvegre rakodott csigákat, aztán az üveg dugójára kerül a sor. Tudnunk kell ugyanis, hogy egészen vízmentesen a parafadugó sem zár, csak akkor, ha a dugó felületét kissé megégették és azon félmilliméternyi koromréteg van. Ha a palackba víz került, akkor a gőzölöbe kerül a palack, ahol a beszívárgást kiszűrik, nehogy kihűzések a papírtap még jobban elmosódják vagy szétszakadjon.

Csak ezután kerül sor a posta kivételére, legtöbb esetben úgy, hogy a palackot szétörök egy készsülékben, amely valósággal elporlasztja az üveget. Mármost

előkerül az üzenet.

Egész sereg ember várja ezt a pillanatot. Grafológusok, írásszakértők, földrajztudósok, tenger-tanászok és nyomban megtörténnek az intézkedések. Rendszerint mindig akad útban lévő hajó, amely egy szikratávirat utasítására azonnal helyszíni szemlét tart a katasztrófa környékén.

Érdekes tengeri drámák postája

A most folyó megbeszéléseken néhány olyan esetről volt szó, amelyről a világnak sejtelve sem volt, pedig valamennyi külön-külön regénynek számított.

Huszonhat esztendővel ezelőtt a Sárga-tengeren elsüllyedt egy Cormoran nevű francia hajó. Tizenkilenc esztendővel utóbb kifogták a hajó palackpostáját — a Horn-foknál. Dél-Amerika alatt. Igen sietős lehetett az üzenő dolga, mert elfelejtette megadni a szerencsétlenség színhelyének földrajzi hosszúságát. Csak a szélességet adta meg. Ebben az esetben tehát fordított rendben megismétlődött Verne híres regényének elgondolása. A grant kapitány című regényében ugyanis éppen a szélességi meghatározás hiányzik s ezért a mentőexpedíció kénytelen körülhajózni a Földgolyót — keresztben. A Cormoran esetében hosszában próbálták megtenni ugyanezt, de sikertelenül. A Sarkvidékeken ugyanis megszűnnek a jeladóállomások s nincsenek átjárók, sem kikötők.

1936-ban egyszerre két újabb Cormoran-féle palackpostát vetett ki a tenger, mindkettőt Dél-Afrikában. Egyik üzenet világosságot vet a hajón történetekre a következőkben:

... „Segítetek... A tiszték elmentek a csónakkal... Tutajon vagyunk... James Berlier, vitorlásmester.”

Berlier megadta a hosszúsági fokot is s ebből kiderült, hogy a katasztrófa a Csendes-óceán kellős közepén, Hawaitól hatszáz mértföldnyire nyugatnak történt. Az adatok alapján végigkutatatták az összes szomszédos szigeteket, melyek a tengeráramlás szempontjából figyelembe jöhetnek. A Cormoran emberei azonban nem kerültek elő: valószínűleg a szomszúság végzett velük.

Egy másik palackposta a Pavlovna nevű orosz jégtörő hajóról került a tengerbedobás után hat esztendővel, ezévi februárban a Társulat kezébe. Ez a posta valóságos földrajzi tanulmány. A szovjet támogatásával elindult kutatóexpedíció most bolyong a Spitzbergák fölötti jégmezőkön.

Egy másik palackposta 1929-ből kelt, amely egy Lincoln nevű amerikai magánjachtról származik. Ez a hajó a mikronéziai szigettengerben veszett el és postája így hangzik:

„A tiszték összekülönbözése okozta a katasztrófát... Mary miatt... a távolban szárazföld látszik... kérünk segítséget... 1929 szeptember 1.”

A Társulat költségén és néhány, a katasztrófa által érintett gazdag amerikai család segítségével három esztendő óta folyik a kutatás Mikronéziában. Eddig azonban nincs eredmény...

A Palackposta Társulatok gyűlésén kuriózumképpen bemutatott néhány tipikus régi palackpostát is, ezek közül a legértékesebb kétségtelenül Bertrand tábornoké, aki Napoleonnal együtt Szent Ilona szigetén raboskodott s onnan hajigálta a tengerbe egyik palackot a másik után. Mondhatnók: Ahány palack tört a császár megívott, annyi Bertrand-féle levél került a tengerbe. Kolumbus idejéből is van egy palackposta a Társulat múzeumában. Rodriguez Mayo régi harcos küldte Nyugat-Indiából. De talán a legérdekesebb az a rövidke levél, amely egy pezsgősüvegbe zárva közel hatvan esztendőt úszkált messzi tengeren, 1811-től 1863-ig. Az üzenetet John Fowler küldte az Indiai-óceánról. De hol volt már John Fowler, mire a postája megérkezett — Sidneybe, ahol 1863-ban igazán mással voltak elfoglalva az emberek, mint egy hajótörött megmentésével...

Most nyolc üzenet vár elintézésre Londonban és a Társulat mind a nyolc helyszínre expedíciót küld. Így dolgozik egy önzetlen társaság azokért, akiket a tengerek szeszélye eltüntetett a társadalomból és akik, lehet, valahol, a messzi magányban lesik a szabadítót — rendszerint hiába.

S. W.

A pietroaiai vasúti katasztrófa

Tizenötre emelkedett a halottak száma. — Nincs erdélyi a halottak és sebesültek között

Bucurestiből jelentik: Megrendítő vasúti katasztrófa történt vasárnap hajnalban Pietroaia állomáson: a bucaresti—nagysebességi személyvonat kiskilott és a vasúti kocsi felborult. A katasztrófának eddig 15 halálos áldozata van.

A pietroaiai állomásfőnök vallomása szerint a szerencsétlenség hajnali 3 órakor történt. A vonat előírászerűen a második vágányra futott be.

Amikor a mozdony a bejáró váltóját elhagyta, váratlanul kiskilott és mintegy 50 métert jutott a talpfákon majd felborult, maga után rántva a szerkocsit.

A podgászkocsi teljesen összetört, ugyszintén a turnu-magurelei III. osztályos közvetlen kocsi. A szétment kocsi szétört ablakai több utast halálosan megsebesítettek és a szétört padok szilánkjai szintén több utast megöltek.

Megindult a vizsgálat.

A pietroaiai állomás főnöke a szerencsétlenségről táviratilag rögtön értesítette a vezérigazgatóságot, ahonnan nyomban segélyvonatot küldtek

a helyszínre. A segélyvonattal érkeztek Pietroaiaha a forgalmi, a pályafenntartási, a vontatási és az orvosi vasúti ügyosztályok igazgatói. Macovei vasutvezérigazgató is megjelent a szerencsétlenség színhelyén és az ő vezetésével a fentemlített ügyosztályok igazgatói megajtották az első helyszíni vizsgálatot a szerencsétlenség ügyében.

A segélyvonattal érkezett és a környékről a szerencsétlenség színhelyére siető orvosok első segélyben részesítették a sebesülteket, akiket a segélyvonatokon a pitesti kórházba szállítottak. Sem a halottak, sem a sebesültek között nincs erdélyi, a legtöbben Deseniából valók.

Újabb jelentés szerint a pietroaiai borzalmas vasúti szerencsétlenség áldozatainak száma tizenötre emelkedett, mivel a romok közül még két holttestet emeltek ki.

A sebesültek száma hatvanöt. Nyolc áldozat személyazonosságát megállapították. Mindannyian ókíráltsághehi lakosok. Hét halott kiléte azonban még mindig ismeretlen.

Zsákok, cséplőponyvák, locsolótömlők,
hevederek, kötélárúk, zsinegek, kárpitos kellékek, lópokrócok és kocsi-takarók legolcsóbb bevásárlási forrása

JUTEX Oradea, Piața Mihai Viteazul.

Telefon: 17-23

LEGUJABB

Ujra fölveszik az angol-japán tárgyalásokat

Az újabb londoni utasítások lehetővé teszik, hogy az angol tárgyaló fél a tiencsini japán gazdasági követelményekhez is alkalmazkodjék. — Fontos minisztertanácsi ülés Tokióban

Tokióból jelentik: Arita japán külügyminiszter a kedd délelőtti minisztertanácson annak a reményének adott kifejezést, hogy az angol-japán kerekasztal értekezlet a közeljövőben újra megkezdje tanácskozásait. Megállapítását arra alapítja, hogy Craigie angol nagykövét és Kato meghatalmazott japán miniszter között eredményes tájékoztató megbeszélések folytak a legújabb érkeztet angol utasítások értelmezése felől. Eszerint a további tárgyalások során érdemleges elintézés alá vehetik a tiencsini angol negyedre nézve nemcsak a rendészeti kérdéseket, hanem azt is, hogy az angolok hogyan alkalmazkodjanak a tiencsini japánérdekű gazdasági rendszabályokhoz.

A Domei-iroda egyik későbbi jelentése szerint az angol-japán tárgyalások valószínűleg már a

szerdai nap folyamán folytatódnak. A megbeszélésbe, amelyet a japán kormány tagjai kedden tartottak, bevonták a hadügyminisztert is. Az előkészítő tanácskozások során az államférfiak teljesen azonos álláspontot foglaltak el.

A japánok nagyszabású hadműveletet indítottak Hongkongnál.

Hongkongból jelentik: 48 órával a hongkongi haderőnek a hatóságokhoz intézett értesítése után a japánok Hongkong határa mentén megkezdtek a nagyszabású hadműveleteket szárazföldön és levegőben egyaránt. Nancsauban ezer katona szállt partra és megszállta a határt, míg a repülőgépek Suncsunt bombázták. Azt hiszik, hogy a legszigorúbb zárlatról van szó Hongkonggal szemben.

Anglia vezető lapja feltűnő cikket közölt a békearcvonal feladatairól

Tartsák meg az új világháború előtt a béketárgyalásokat. Szereljenek le, Németország mondjon le az élettér iránti felfogásról, adják vissza a csehek önrendelkezési jogát

Londonból jelentik: A Times vezércikkében meglepő terjedelemben és feltűnést keltő megállapítások kíséretében foglalkozik az úgynevezett békearcvonal feladataival. Eszerint a békehatalmak legközelebbi feladata az lesz, hogy megállapítsák pozitív programjuk közös alapvonalait és azokat a világ elé tárják. Bizonyos feltételek mellett nyitva hagyják az utat a tárgyalások számára is. Ezek a tárgyalások azonban már eleve kudarcra vannak ítélve, ha nem biztosítják, hogy végül ezek a tárgyalások általános fegyverkezési korlátozásra vezessenek. Ami magát Németországot illeti, a lap szerint a Birodalommal való tárgyalások csak akkor vezethetnek eredményre, ha a német politika feladja a német élettérről vallott jelenlegi felfogását. A németek az élettérről vallott felfogásukat azzal indokolják, hogy blokádnak kell védekezniük. Németország biztonságát és helyét a nap alatt azonban valójában a nép eszmevilága, egysége és fegyelme biztosítja. A leszerelésnek kell eljőnie ahhoz, hogy a valóban szerves béke irányában előhaladást lehessen tenni. Az élettérről vallott nemzeti szocialista felfogásnak el kell tűnnie és a cseheknek vissza kell kapniuk szabadságukat, hogy önrendelkezési jogukat érvényesíthessék. Gyarmati téren a jogos igényeket ki kell elégíteni.

A Times nem közöl részleteket az új európai tervről, de úgy véli, hogy legközelebbi há-

ború után amugyis békekonferenciát kellene tartani. Miért ne tartanák hát meg a háború előtt? — teszi fel a kérdést a vezércikk.

Aláírás előtt áll az angol-lengyel külön szövetségi szerződés.

Párizsból jelentik: Az Oeuvre jelentése szerint az angol-lengyel külöszerződés aláírása küszöbön áll. Ebben a két ország nemcsak területi épségüket fenyegető veszéllyel szemben biztosítja egymást, hanem akkor is segítséget nyújt egymásnak, ha olyan harmadik ország függetlensége ellen irányul támadás, mely a szerződő felek élettérének körébe esik. A szerződésben állítólag meg van említve Magyarország és Litvánia is.

A helyzet legégetőbb problémája a lengyel-német viszály.

Londonból jelentik: A Daily Telegraph a külföldi híresztelésekkel szemben kiadott magyar tiltakozás nyomán megállapítja, hogy hazugoknak bizonyultak mindazok a híresztelések, amelyek szerint német részről bizonyos nyomást akartak volna gyakorolni Magyarországra. Angol felelős körökben az a felfogás alakult ki, — írja a félhivatalos angol lap, — hogy mindezek a beállítások csak célzatos híresztelések voltak, hogy a figyelmet eltereljék a német-lengyel viszályról. A nemzetközi helyzet legégetőbb problémája továbbra is Danzig és a korridor kérdése.

Az öthatalmi értekezlet közeli összejövetele nem bizonyos. Ismét halálos határösszetűzés a lengyelek és danzigiak között

Londonból jelentik: A Press Association szerint jól értesült londoni körök nem tudnak azokról a hírekről, amelyek szerint a közeljövőben az öt nagyhatalom: Anglia, Franciaország, Németország, Olaszország és Lengyelország külügyminiszterei találkozni fognak, hogy megtárgyalják a danzig kérdést.

Danzigból jelentik: Szerdán hajnalban újabb súlyos összetűzés történt a lengyel-danzigi határon, Neukohl mellett. Egy lengyel katona átlépte a danzig határt és amikor a német danzig határőrség vezetője háromszor egymásután megállásra szólította fel, a lengyel katona fegyverével célbavette a határőrt. Ez megelőzte a lövésben és leterítette a lengyel katonát, akinek a sebesülése halálos.

* **Leendő anyák**, akiknek különös gonddal kell ügyelniük, hogy bélműködésük rendben legyen, reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

Új államelnök Paraguayban

Assuncionból jelentik: Estigarribia tábornok, Paraguay új államelnöke, kedden ünnepélyesen átvette hivatalát és a parlament előtt felesküdt az alkotmányra.

A magyar képviselőház elnöke lemond

Budapestről jelentik: „Az Est” értesítése szerint, bár Darányi Kálmán házelnök betegségeben az utóbbi napokban bizonyos javulás állt be, mégis politikai körök bizonyosra veszik, hogy Darányi egészségi állapotára való tekintettel, lemond házelnöki tisztségéről.

Az ir forradalmárok megrongálták London egyik főterén negyven telefonfülkét

Londonból jelentik: A Picadilly-tér közepén ismeretlen tettesek megrongáltak negyven távbeszélő fülkét. A vezetőket elvették, a készülékeket használhatatlanná tették és sok ablakot betörték. A rendőrség az ir köztársasági hadsereg tagjai között keresi a tetteseket.

Pályázati hirdetés

A brassói római katolikus autonóm egyház-közösség egyháztanácsa pályázatot hirdet egy tanítói állásra.

Javadalmazás: a brassói római katolikus elemi iskolai tanerők részére megállapított fizetés. A kántori teendőkből és énekkar vezetésben járatos tanerők előnyben részesülnek. Csak férfi tanerők pályázhatnak. Pályázatok 1939. augusztus 20-ig a brassói római katolikus plébánia címére küldendők be.

Megválasztott pályázó augusztus 25-ig a választásról értesítést kap, de állását csak püspöki kinevezés után foglalhatja el.

Brassó, 1939. augusztus hó.

Egyháztanács.

Arcáhiridetések

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

négyszobás modern lakás november 1-re. — Nagyvárad, Strada I. C. Bratianu 27. szám.

Négyszobás

utcai lakás Rodának, szalonnak, lakásnak november 1-re kiadó. Nagyvárad, Vlahuta-utca 44. szám.

Kiadó

kétszobás lakás, csetleg 2-szer 1 szoba, szeptember 1-re Nagyvárad, Parcul Carmen Sylva 6

2 szobás

komfortos lakás szeptember 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49, illetve Str. Parintele Danila 7 sz.

4 szobás

földszinti komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Calca Dorobantilor 13.

Magánház

3 szobás komplett lakással, gyümölcsösrel nov. 1-re kiadó. Nagyvárad, Bucurestilor 4.

PUHA ÖLMÖT

Handóan vesz a Szent László-nyomda r. l.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Nagyon

magas árat fizetek briliáns tárgyakért. — Herbst ékszerárúház. Nagyvárad, Bulevardul Reg. Ferdinand 3.

Modern

konyhaberendezés eladó. Nagyvárad, Strada Moldova 27. szám.

Allást nyel

szavanként 2 lei

Románul irni-olvasni tudó

nagyon erőyes, hosszabb uradalmi szolgálattal, bérsgazdát keres a Ciuteleci gazdaság, Pl. Marghita, Jud. Bihor.

Házmasternek

gyermektelen házaspár felvétetik. Nagyvárad, Str. Moldoova 22.

Különféle

szavanként 3 lei

Új családból való iskolás lányokat, teljes ellátásra vállalkozók. Uferbachné, Nagyvárad, Str. Moiseo No. 12.